

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

08.08.2023

Мөслим авылы

№ 356

**«2021-2025 елларга Мөслим муниципаль районында дәүләт
милли сәясәтен гамәлгә ашыру» муниципаль программасын
раслау турында» Мөслим муниципаль районы Башкарма
комитетының 2021 елның 6 сентябрәндәге 401 номерлы
карарына үзгәреш кертү хакында**

Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрәндәге 1666 номерлы Указы белән расланган 2025 елга кадәрге чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәте стратегиясен, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 20 августындагы 718 номерлы карары белән расланган «Россия милләтенең бердәмлеген ныгыту һәм Россия халыкларының этномәдәни үсеше (2014 – 2020 ел)» федераль максатчан программасын, Татарстан Республикасы Президенты каршындагы милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләр Советының һәм Татарстан Республикасында милли мәдәниятләр һәм традицияләр елын үткәрү буенча оештыру комитетының 2022 елның 20 декабрәндәге уртак утырышы беркетмәсенең 11.3 пунктын үтәү йөзеннән, Мөслим муниципаль районы Башкарма комитеты КАРАР БИРӨ:

1. «2021-2025 елларга Мөслим муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» муниципаль программасын (алга таба - Программа) яңа редакциядә расларга.

2. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Башкарма комитет житәкчесенең социаль-мәдәни үсеш буенча урынбасары М.Р. Бәдретдиновага йөкләргә.

Башкарма комитет житәкчесе

И.Ф. Салихжанов

«2021-2025 елларга Мөслим муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен
 гамәлгә ашыру» муниципаль программасы

ПРОГРАММА ПАСПОРТЫ

Программа атамасы	«2021-2025 елларга Мөслим муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» муниципаль программасы
Программаны эшләү өчен нигезләр	<p>Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрендәге 1666 номерлы Указы белән расланган 2025 елга кадәрге чорга Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәте стратегиясе.</p> <p>Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2013 елның 20 августындагы 718 номерлы карары белән расланган «Россия милләтенен бердәмлеген ныгыту һәм Россия халыкларының этномәдәни үсеше (2014 - 2020 еллар)» федераль максатчан программасы. «2014-2023 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасының башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү» дәүләт программасы</p> <p>«Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте Концепциясе турында» 2013 елның 26 июлендәге ПУ-695 номерлы Татарстан Республикасы Президенты Указы; Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 18 декабрендәге 1006 нчы номерлы «2014-2025 елларга Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» дәүләт программасын раслау турында»гы карары;</p> <p>Татарстан Республикасында Милли мәдәниятләр һәм традицияләр елын уздыру буенча Татарстан Республикасы Президенты каршындагы милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләр буенча Советның һәм оештыру комитетының 2022елның 20 декабрендәге уртак утырышы беркетмәсе.</p>
Программаны төп эшләүче	Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаның төп чараларын үтәүчеләр (киләшү буенча)	Мөслим муниципаль районының Башкарма комитеты, ТР Мөслим муниципаль районы Башкарма комитетының «Мәдәният бүлеге» , «Мәгариф идарәсе» МКУ, ТР Мөслим муниципаль районы Башкарма комитетының яшыләр эшләре һәм спорт бүлеге, «Татмедиа» АЖ филиалы «Мөслим-информ», Мөслим муниципаль районы предприятиеләре, оешмалары һәм учреждениеләре..
Программаның максатлары:	Мөслим муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру, муниципаль район территориясендә яшәүче халыклар вәкилләренен цивилизацияле үсеше, этникара һәм конфессияара тынычлыкны һәм татулыкны саклау, гомумроссия граждан тәңгәллеген (Россия милләтен) ныгыту, мигрантларны уңышлы социаль һәм мәдәни адаптацияләү, гражданнарның тормыш һәм тынычлыгын, экстремизмга һәм террорчылыкка каршы тору, аларның

	чагылышларын профилактикалау һәм кисәтү нигезендә аларның законлы хокукларын һәм мәнфәгатьләрен яклау дәрәжәсен арттыру																								
Программаның бурычлары	<p>1. Мөслим муниципаль районы территориясендә яшәүче халыклар вәкилләренең милли-мәдәни үсешенә ярдәм итү һәм гомумроссия гражданлык тиндәшлеген ныгыту;</p> <p>2. Дәүләт һәм муниципаль органнарның Мөслим муниципаль районы территориясендә дәүләт милли сәясәте өлкәсендә гражданлык жәмгыяте институтлары белән үзара хезмәттәшлеген камилләштерү;</p> <p>3. Мигрантларның этникара һәм конфессияара тынычлыгына һәм татулыгына, социомәдәни жайлашуына һәм интеграциясенә шартлар тудыру һәм ярдәм итү;</p> <p>4. Республика һәм районнан читтә татар халкының милли тиндәшлеген саклап калу һәм үстерү өчен шартлар тудыруда ярдәм күрсәтү;</p> <p>5. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районында татар, рус һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру;</p> <p>6. Милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгыту, социаль, этник һәм конфессия нигезендә конфликтларны профилактикалау һәм булдырмау;</p> <p>7. Халыкның террор һәм экстремистик идеологиягә карата түземсезлек атмосферасын булдыруга юнәлдерелгән жәмәгәтчелек фикерен формалаштыру;</p> <p>8. Террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалау мәсьәләләрендә Мөслим муниципаль районы территориясендә дәүләт хакимияте органнарының ведомствоара хезмәттәшлеге дәрәжәсен арттыру һәм эшчәнлеген координацияләү;</p> <p>9. Яшьләр арасында толерантлык һәм этникара мәдәниятне формалаштыру, агрессив тотышны профилактикалау;</p> <p>10. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыруны фәнни-белем бирү һәм мәгълүмати тәмин итү;</p> <p>11. Программа куйган бурычларны үтәү кысаларында республика, бөтенроссия, халыкара конкурсларда һәм фестивальләрдә катнашу.</p>																								
Программаны гамәлгә ашыру вакыты	2021-2025 еллар																								
Программаны финанслау күләмнәре һәм чыганаclarы	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Ел</th> <th colspan="2">Көтелгән акча күләме, мең сумнарда</th> </tr> <tr> <th>Мөслим муниципаль районы бюджеты</th> <th>федераль бюджет</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2021</td> <td>707350,0</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>707350,0</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>707350,0</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2024</td> <td>707350,0</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2025</td> <td>707350,0</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Барлығы</td> <td colspan="2">3 млн 536 мең 750 сум.</td> </tr> </tbody> </table> <p>Программаны финанслауның гомуми күләме Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы бюджеты хисабына 3 млн 536 мең 750 сум тәшкил итә.</p> <p>Искәрмә: Программаны финанслау күләмнәре фаразлау характерында</p>		Ел	Көтелгән акча күләме, мең сумнарда		Мөслим муниципаль районы бюджеты	федераль бюджет	2021	707350,0		2022	707350,0		2023	707350,0		2024	707350,0		2025	707350,0		Барлығы	3 млн 536 мең 750 сум.	
Ел	Көтелгән акча күләме, мең сумнарда																								
	Мөслим муниципаль районы бюджеты	федераль бюджет																							
2021	707350,0																								
2022	707350,0																								
2023	707350,0																								
2024	707350,0																								
2025	707350,0																								
Барлығы	3 млн 536 мең 750 сум.																								

	<p>һәм тиешле финанс елына һәм план чорына тиешле дәрәжәдәге бюджетлар булдыруны исәпкә алып, ел саен төзәтмәләр кертергә, шулай ук программа чараларын финанслауга федераль бюджеттан акча бүлеп бирергә тиеш»;</p>
<p>Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның көтелгән соңгы нәтижеләре һәм социаль-икътисадый нәтижелеге күрсәткечләре</p>	<p>Программаны гамәлгә ашырудан социаль-икътисадый нәтижелелек социаль тотрыклылыкны, этникара һәм конфессияара тынычлыкны һәм татулыкны, этномәдәни үзенчәлекне саклап калудан һәм Татарстан Республикасының Мөслим муниципаль районында яшәүче халыклар вәкилләренә социаль-мәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерүдән гыйбарәт һәм этномәдәни һәм социаль үзенчәлекне яхшыртуда, региональ һәм гомумроссия гражданлык тиндәшлеген ныгытуда, этномәдәни потенциалны файдалануның нәтижелелеген арттыруда, милләтара һәм динара конфликтларны булдырмауда, регионның инвестицион һәм туристлык жәлеп итүчәнлеген арттыруда, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясен камилләштерүгә һәм интеграцияләүгә юнәлдерелгән чаралар системасын гамәлгә ашыруда чагыла.</p> <p>Көтелгән нәтижеләр:</p> <ul style="list-style-type: none"> - башка милләт вәкилләренә карата толерант мөнәсәбәт дәрәжәсе (2025 елга күрсәткечнең планлаштырыла торган әһәмияте - 89 %); - Мөслим муниципаль районында милләтара мөнәсәбәтләрнең торышын уңай бәяләүче гражданныр өлеше (күрсәткечнең 2025 елга планлаштырылган күрсәткече - 89 %); - Мөслим муниципаль районында конфессияара мөнәсәбәтләрнең торышын уңай бәяләүче гражданныр өлеше (2025 елга күрсәткечнең планлаштырыла торган күрсәткече - 88 %); <p>Башка милләт вәкилләренә карата толерантлы мөнәсәбәт дәрәжәсе - 75,0 процент</p> <ul style="list-style-type: none"> - гомумроссия гражданлык тәңгәлләге дәрәжәсе – 79 процент; - Татарстан тиндәшлегә дәрәжәсе – 79 процент; - үзенә карата милли билге буенча дискриминация булмавын билгели торган гражданныр өлеше - 93,5 процент; -чит ил гражданнырына тискәре мөнәсәбәт кичермәгән гражданныр өлеше - 81,7 процент.

I. Программаны гамәлгә ашыру өлкәсенә гомуми характеристикасы, шул исәптән ул хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар

«2021 - 2025 елларга Мөслим муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» муниципаль программасы Татарстан Республикасы Президентының «Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте Концепциясен раслау турында» 2013 елның 26 июлендәге ПУ-695 номерлы Указы нигезендә эшләнгән. Әлегә Концепция нигезендә, дәүләт милли сәясәте объекты булып Татарстан Республикасында яшәүче халыклар вәкилләренә милләтара мөнәсәбәтләр һәм этномәдәни үсеш өлкәсе тора. Татарстан Республикасының Дәүләт милли сәясәте концепциясе принципларына таянып, Программа Мөслим муниципаль районында яшәүче халыкларның этномәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерү өчен оптималь шартлар тудыруда милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыруның максатларын, принципларын, төп юнәлешләрен, бурычларын һәм механизмларын билгели. .

Районда милләтара мөнәсәбәтләрнең торышы тотрыклылык, төрле этник төркемнәр һәм конфессияләр вәкилләренә үзара тыныч аралашуы һәм хезмәттәшлегә белән характерлана. Үзара ихтирамга һәм ышанычка нигезләнгән милләтара һәм динара мөнәсәбәтләр районда уңай динамика белән тенденцияләр рәвешендә ныгыды һәм дәүләт

һәм муниципаль хакимият органнарының ижтимагый этномәдәни берләшмәләр һәм граждан жәмгыятенә башка институтлары белән үзара хезмәттәшлектә аерым кайгыртучанлыгы булып тора.

Мөслим муниципаль районы Татарстан Республикасының күпмилләтле һәм күпконфессияле муниципаль берәмлегенән тора, аның үсеше хәзерге Татарстан территориясендә яшәүче халыклар вәкилләренә тыгыз этномәдәни йогынтысы һәм бер-берсенә үтеп керүе белән характерлана. Бу процесста гадәттәгечә татар һәм рус халыклары вәкилләре зур роль уйный, алар Мөслим муниципаль районында яшәүче башка халыклар вәкилләренә карата күпчелекне тәшкил итәләр.

Мөслим районында 19326 мең кеше яши, шуларның 90 процентын татарлар тәшкил итә - 17269, руслар-1248, марилар-526, 283 башка милләتلәр.

Мөслим районында төрле мәдәният һәм дин вәкилләренә озак еллар бергә яшәү дәверендә барлыкка килгән татулык традицияләре бүгенге көндә дә саклана. Моңа гомумроссия гражданлык тәңгәллеген формалаштыру, яшь буынны Татарстан Республикасында яшәүче халыклар вәкилләренә мәдәниәтенә, теленә, горейф-гадәтләренә һәм горейф-гадәтләренә хөрмәт рухында тәрбияләү, белем бирү процессында гуманитар юнәлешнең ролен күтәрү буенча максатчан эш ярдәм итә.

Милли берләшмәләр каршында 4 фольклор ансамбле эшли: «Мөслим тугайлары» татар фольклор ансамбле, «Рябинушка» рус фольклор ансамбле, «Поляр кас» мари фольклор ансамбле, «Усыкай буйлары» керәшен фольклор ансамбле. Аларда талантлы укытучылар - педагогик белем булган милли жәмгыять вәкилләре эшли. Алар бу милләтләрнең халык мәдәниәтен саклауда, милләтара һәм конфессияара толерантлык формалаштыруда зур роль уйныйлар.

Мөһим бурыч булып этномәдәни үсеш, милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләр, мигрантларны хокукый агарту, аларны социаль-мәдәни жайлаштыру һәм жәмгыятьтә интеграцияләү мәсьәләләрендә идарә итү, мәгариф, мәдәният учреждениеләре, яшьләр сәясәте һәм массакуләм мәгълүмат чаралары кадрларының квалификациясен һәм компетентлыгын күтәрү тора. Районда конфессияара тынычлыкны һәм татулыкны тәмин итүдә, мигрантларның уңышлы социомәдәни адаптациясендә һәм интеграциясендә граждан жәмгыяте институтлары зур роль уйный. Алар арасында Бөтендөнья татар конгрессы башкарма комитеты вәкиллеге, «Ак калфак» ижтимагый оешмасы, ТР мөселманнары Диния нәзарәтенә Мөслим районы мөхтәсәбәте, дини оешмалар, районның Ижтимагый советы һәм ветераннар советы кебек мөһим институтлар әһәмиятле урын алып тора. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы территориясендә 33 мәчет, 1 чиркәү, Косма һәм Дамиан (Рим) гыйбадәтханәсе мөхәлләсе бар.

Традицион дини агымнар вәкилләре хезмәт вакытында агарту эше белән шөгыйльләнгән, ул халык арасында дини һәм конфессияара ызгышны булдырмауга юнәлтелгән. Дин әһелләре шәһәр һәм район чараларында актив катнаша, агарту эшләре белән шөгыйльләнгән. Традицион дини берләшмәләр район житәкчелеге белән даими элементдә тора.

Милләтара мөнәсәбәтләргә үстерү һәм камилләштерү проблемасы комплекслы якин килүне, программалы-максатчан ысуллар белән чишелешне таләп итә.

Аларга түбәндәгеләр керә: - милләтара интеграция һәм теләктәшлек проблемаларының масштаблылыгы һәм күпкырлылыгы; - милләтара мөнәсәбәтләргә жайга салу процессының күпкырлылыгы; - төрле этник төркемнәр вәкилләре һәм район территориясендә яшәүче халыклар арасында гомумгражданлык ризалыгын булдыру процессының үзара бәйләнеше; - башкарма хакимият органнарының, жирле үзидарә органнарының, милли-мәдәни берләшмәләрнең һәм дини берләшмәләрнең дәүләт милли сәясәтен тормышка ашыруда үзара хезмәттәшлеге, этноконфликтларны һәм экстремизмны профилактикалау зарурлыгы.

«2021-2025 елларга Мөслим муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гәмәлгә ашыру» муниципаль программасы муниципаль берәмлектә милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләргә уңай характерын саклауга юнәлдерелгән һәм үзара хөрмәт һәм яхшы күршелекнең күп гасырлык традицияләргә нигезендә гражданның этномәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерүгә ярдәм итәргә тиеш. Программа милләтара мөнәсәбәтләр

өлкәсендәге проблемаларны булдырмый калырга, Мөслим муниципаль районының күпмилләтле халкын саклап калырга һәм яхшыртырга мөмкинлек бирерәк.

II. Төп максатлар, бурычлар, сроклар һәм гамәлгә ашыру этаплары

Программаның максаты һәм бурычлары Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 19 декабрендәге № 1666 номерлы Указы һәм Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте концепциясе (2013 елның 26 июлендәге редакциядә), федераль һәм региональ законнар һәм Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте өлкәсенә кагылышлы норматив хокукый актлар белән расланган 2025 елга кадәр Россия Федерациясе дәүләт милли сәясәте стратегиясендә билгеләнгән өстенлекле юнәлешләргә бәйле.

Программаның максаты

Мөслим муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру, этникара һәм конфессияара тынычлыкны һәм татулыкны ныгыту, милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләрне гармонизацияләү, Мөслим муниципаль районында яшәүче халыкларның этномәдәни һәм тел күптөрлелеген саклап калу һәм аңа ярдәм итү, чит ил гражданның Россия жәмәгәтчеләгенә уңышлы социомәдәни адаптациясе һәм интеграциясе, гомумроссия һәм Татарстан тиндәшлеген ныгыту»;

Программаның бурычлары:

1. Мөслим муниципаль районы территориясендә яшәүче халыклар вәкилләренә милли-мәдәни үсешенә ярдәм итү һәм гомумроссия гражданлык тиндәшлеген ныгыту;
2. Дәүләт һәм муниципаль органнарның Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте өлкәсендә һәм турыдан-туры Мөслим муниципаль районы территориясендә граждан жәмгыяте институтлары белән үзара эшчәнлеген камилләштерү;
3. Мигрантларның этникара һәм конфессияара тынычлыгына һәм татулыгына, социомәдәни жайлашуына һәм интеграциясенә шартлар тудыру һәм ярдәм итү;
4. Республика һәм районнан читтә татар халкының милли тиндәшлеген саклап калу һәм үстерү өчен шартлар тудыруда ярдәм күрсәтү;
5. Милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгыту, социаль, этник һәм конфессиональ туфракта конфликтларны кисәтү һәм булдырмау.
6. Халыкның террор һәм экстремистик идеологиягә карата түземсезлек атмосферасын булдыруга юнәлдерелгән жәмәгәтчелек фикерен формалаштыру;
7. Террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалау мәсьәләләрендә Мөслим муниципаль районы территориясендә дәүләт хакимияте органнарының ведомствосына хезмәттәшлеге дәрәжәсен арттыру һәм эшчәнлеген координацияләү;
8. Яшьләр арасында толерантлык һәм этникара мәдәниятне формалаштыру, агрессив тәртипне профилактикалау;
9. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районында татар, рус һәм башка телләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру
10. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыруны фәнни-белем бирү һәм мәгълүмати тәэмин итү.

Программаны гамәлгә ашыру срогы: 2021-2025 еллар. Программаны гамәлгә ашыру этапларга бүленми Программаның максатлары, бурычлары, чаралары буенча нәтижеләрне бәяләү индикаторлары турында мәгълүмат аңа кушымтада китерелә.

III. Программаны ресурслар белән тәэмин итүне нигезләү

Программа чараларын финанслау Мөслим муниципаль районы бюджеты хисабына башкарылачак.

Программада программа чараларын гамәлгә ашыру өчен бюджеттан тыш акчаларны (эшмәкәрләр, спонсорлар акчалары) һәм Мөслим муниципаль районы бюджетлары акчаларын жәлеп итү мөмкинлеге каралган.

Ел	Көтелгән акча күләме, мең сумнарда	
	Татарстан Республикасы бюджеты	федераль бюджет
2021	707350,0	
2022	707350,0	
2023	707350,0	
2024	707350,0	
2025	707350,0	
Барлығы	3 млн 536 мең 750 сум.	

Программаны финанслауның гомуми күләме 3 млн 536 мең 750 сум, Мөслим муниципаль районы бюджеты акчалары тәшкит итә.

IV Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программа чараларын гамәлгә ашыру барышында заказчы-координатор булган Мөслим муниципаль районы Башкарма комитеты төп башкаручыларның үзара хезмәттәшлеген, чараларны гамәлгә ашыруның барышын һәм чараларны нәтижәле куллануны тикшереп торуну тәмин итә. Программаның чаралары Программаның муниципаль заказчысы тарафыннан барлык программа чараларын башкаручылар белән гамәлгә ашырыла торган муниципаль контрактлар нигезендә гамәлгә ашырыла.

Программаны гамәлгә ашыруда катнашучы муниципаль учреждениеләр һәм оешмалар Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Башкарма комитетына квартал саен аның үтәләше турында хисап кварталыннан соң килгән айның 15 числосына кадәр мәгълүмат бирәләр.

V. Программаның социаль-икътисади нәтижәлелеген бәяләү

Программаны гамәлгә ашырудан социаль-икътисадиый файда социаль тотрыклылыкны, милләтара һәм конфессияара тынычлыкны һәм татулыкны, этномәдәни үзенчәлекләренә саклаудан һәм Мөслим районында яшәүче халыклар вәкилләренә социаль-мәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерүдән гыйбарәт һәм түбәндәгечә чагыла:

- этномәдәни һәм социаль халәтне яхшыртуда;
- региональ һәм гомумроссия гражданлык тиндәшлеген ныгытуда;
- этномәдәни потенциалны файдалануның нәтижәлелеге артуда;
- милләтара каршылыкларны булдырмый калуда.

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеге төрле халыкларның мәдәниятен, телен һәм гореф-гадәтләрен үстерү нигезендә бәяләнәчәк. Мөслим муниципаль районында яшәүче халыкларның социаль тотрыклылыгын, этникара һәм конфессияара тынычлыгын һәм татулыгын саклап калу, социаль-мәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерү

Этнокультура өлкәсендә төп нәтижәләр, кагыйдә буларак, сонрак күренә, аерым алганда, төрле халыклар вәкилләренә мәдәнияткә, телгә һәм гореф-гадәтләргә хөрмәте артуда, кыйммәтләренә һәм кешеләренә үз-үзләрен тотуларында уңай үзгәрешләрдә, ТР

Мөслим муниципаль районының тотрыклы үсешенә мөһим факторы буларак бердәм этномәдәни киңлекне үстерүдә чагыла.

Программаны гамәлгә ашыру Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районында яшәүче халыклар вәкилләренә уңай милләтара (этникара) һәм конфессияара хезмәттәшлеген, этник һәм конфессиональ туфракта конфликтларны профилактикалауны һәм булдырмый калуны, мигрантларны адаптацияләү өчен шартлар булдыруны, район территориясендә террорчылыкны һәм экстремизмны социаль профилактикалау дәүләт системасының нәтижеләлеген арттыруны, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, барлык милек рәвешләрендәге оешмаларның террорчылыгын һәм экстремизмын кисәтү эшчәнлеген оештыруга җәлеп итүне, шулай ук җәмәгать оешмаларын җәлеп итүне, террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалауны тәмин итүне, дәүләт органнарының һәм иҗтимагый оешмаларның мәгълүмати эшчәнлеген тәмин итүне һәм Мөслим муниципаль районы территориясендә иминлекне тәмин итүне яхшырту.

«2021 - 2025 елларга Мөслим муниципаль районында дөүләт милли сәясәтөн гамәлгә ашыру» программасына 1 нче кушылта

«2021-2025 елларга Мөслим муниципаль районында дөүләт милли сәясәтөн гамәлгә ашыру» буенча программа чаралары исемлегә

№ т/б	Төп чараларның исемнәре	Башкаручылар	Үтәү сроклары	Финанслау чыганагы	Еллар буенча чыгымнар суммасы (мең сумнарда)				
					2021	2022	2023	2024	2025
1. Мөслим муниципаль районы территориясендә яшәүче халыклар вәкилләренең милли-мәдәни үсешенә ярдәм итү һәм гомумроссия гражданлык тиндәшлеген ныгыту;									
1.1	Традицион халык бәйрәмнәре һәм йолалары (Сабантуй, Масленица, Семьк, Нәүрүз, Троица, Питрау һ.б.)	Авыл жирлекләре башкарма комитеты, «Мәдәният бүлегә» МКУ, «Мәгариф идарәсе» МКУ, Мөслим МРҮ	2021-2025 еллар	Район бюджеты, иганәчелек акчалары	330.0	350.0	380.0	380.0	380.0
1.2	Календар бәйрәмнәр (Ватанны саклаучылар көне, Халыкара хатын-кызлар көне, Жиңү көне, Балаларны яклау көне, Өлкәннәр көне, Инвалидлар көне, Ватан Геройлары көне, Халыклар бердәмлегә көне һ.б.)	«Мәдәният бүлегә» МКУ, «Мәгариф идарәсе» МКУ, Мөслим МРҮ	2021-2025 еллар	Район бюджеты спонсорлык чаралары	50.0	50.0	50.0	50.0	50.0
1.3	Рус һәм татар телләрендә театральләштерелгән тамашалар, тематик һәм күңел ачу программалары, милли көрәш турнирлары, район территориясендә гражданлык бердәмлеген ныгыту темаларын чагылдыра торган милли көрәш турнирлары.	«Мәдәният бүлегә» МКУ, яшьләр эшләре һәм спорт бүлегә	2021-2025 еллар	Район бюджеты спонсорлык чаралары	25.0	25.0	30.0	30.0	30.0

1.4	Халык ижаты фестивальлэре, смотрлар, конкурслар: - «Йолдызлык» эстрада сэнгатенең район яшьлэр фестивале - театр коллективларының конкурслары; - район предприятиелэре һәм оешмалары үзешчәннэренең смотр-конкурсы; - район авыл жирлеклэре үзешчәннэренең смотр-конкурсы; - «Яшь бөрелэр» балалар конкурсы; - 60 яштән өлкәнрәклэр өчен «Алтын яшь» конкурс-фестивале - Милли мәдәният һәм традициялэр елы кысаларында ветераннарның (пензионерларның) күмәк бию фестивале.	«Мәдәният бүлеге» МКУ «Мәгариф идарәсе» МКУ	2021-2025 еллар	Район бюджеты спонсорлык чаралары	55.0	60.0	60.0	60.0	60.0
1.5	Халыкара толерантлык көненә багышланган чаралар циклы: - Хокук саклау органнары катнашында түгәрәк өстэл артында әңгәмә. «Толерантлык - тынычлыкка юл» темасына сыйныф сәгатьлэре.	«Мәгариф идарәсе» МКУ	2021-2025 еллар	Район бюджеты	Агым дагы финанслау	Агымдагы финанслау	Агымдагы финанслау	Агымдагы финанслау	Агымдагы финанслау
1.6	«Экстремизмга - юк!» айлыгы кысаларында хокук саклау органнары белгечлэрен һәм хезмәткэрлэрен жәлеп итеп тематик чаралар.	«Мәгариф идарәсе» МКУ, яшьлэр эшлэре һәм спорт бүлеге, «Мәдәният бүлеге» МКУ, Мөслим районы буенча Россия Эчке эшлэр министрлыгы	2021-2025 еллар		-	-	-	-	-

1.7	Федераль, төбәкара, республика конкурсларында һәм фестивальләрдә катнашу: - «Безнең йорт - Татарстан» этномәдәни фестивале - «Без - бергә» балалар халык ижаты республика фестивале «Идел-йорт» төбәкара театр коллективлары конкурсы - «Иделкәем & Кариев варислары» балалар-яшүсмерләр театр коллективларының төбәкара фестиваль-конкурсы	«Мәгариф идарәсе» МКУ, яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге, «Мәдәният бүлеге» МКУ	2021-2025 еллар	Район бюджеты спонсорлык чаралары	10.0	15.0	15.0	15.0	15.0
1.8	Россия көненә һәм Татарстан Республикасы көненә багышланган чаралар үткәрү	Авыл жирлекләре башкарма комитетлары, «Мәдәният бүлеге» МКУ, «Мәгариф идарәсе» МКУ, Мөслим МРҮ	2021-2025 еллар	Район бюджеты спонсорлык чаралары	10.0	10.0	10.0	10.0	10.0
1.9	Ел саен үткәрелә торган «Зур этнографик диктант» халыкара мәгърифәтчелек акциясендә катнашу	Мөслим муниципаль районы Советы һәм Башкарма комитеты, Ижтимагый совет	2021-2025 еллар		-	-	-	-	-
1.10	Дини бәйрәмнәргә һәм йолаларга багышланган чаралар эшләү һәм уздыру: христиан - «Раштуа», «Пасха»; мөселман «Ураза гаете», «Корбан гаете»	Яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге, «Мәдәният бүлеге» МКУ	2021-2025 еллар	Спонсорлык чаралары	15.0	18.0	18.0	18.0	18.0

1.11	<p>Мөслим муниципаль районы территориясендә яшәүче халыклар фольклоры үзенчәлекләрен ача торган чаралар:</p> <ul style="list-style-type: none"> - халык сәнгать һөнәрләре буенча мастер-класслар; - халык музыка коралларына багышланган музыкаль кичәләр; - халык уен коралларында уйнау буенча мастер-класслар; - фольклор коллективларының ижади кичәләре; - милли киём элементларына багышланган иҗат кичәләре. 	«Мәдәният бүлеге» МКУ, «Мәгариф идарәсе» МКУ	2021-2025 еллар	Район бюджеты	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
2. Дәүләт һәм муниципаль органнарның Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәтә өлкәсендә граждан җәмгыяте институтлары һәм турыдан-туры Мөслим муниципаль районы территориясендә үзара эшчәнлеген камилләштерү									
2.1	Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәттен гамәлгә ашыру мәсьәләсе буенча авыл жирлекләре башлыклары, Башкарма комитет, социаль яклау, хокук саклау органнары, культ учреждениеләре житәкчеләре белән район семинар-киңәшмәләрен үткәрү	Мөслим муниципаль районы Советы һәм Башкарма комитеты	2021-2025 еллар		-	-	-	-	-
2.2	Дини оешмалар, иҗтимагый һәм милли берләшмәләр эшчәнлеген гамәлгә ашыручы муниципаль хезмәткәрләренң квалификациясен күтәрү	Башкарма комитет	2021-2025 еллар	Район бюджеты	6.0	7.0	7.0	7.0	7.0
2.3	Россия, Татарстан тарихын һәм РФ, ТР законнары нигезләрен ача торган китап күргәзмәләрен оештыру	«Мәдәният бүлеге» МКУ	2021-2025 еллар	Район бюджеты	район бюджеты	район бюджеты	район бюджеты	район бюджетты	район бюджетты

2.4	Үз халкының туган теленә һәм мәдәниятенә өйрәтүнең заманча методларын, формаларын һәм технологияләрен куллану	«Мәгариф идарәсе» МКУ	2021-2025 еллар		-	-	-	-	-
3. Милләтара һәм конфессияара тынычлык һәм татулыкка, мигрантларның социаль мәдәни адаптациясенә һәм интеграциясенә шартлар тудыру һәм ярдәм итү									
3.1	Мөслим муниципаль районында чит ил эшче көчләрен жәлеп итү, сайлап алу һәм алардан файдалану механизмнарын камилләштерү	Совет һәм Башкарма комитет	2021-2025 еллар		-	-	-	-	-
3.2	Мөслим муниципаль районында мигрантларны хокукый мәгърифәт буенча, социаль-мәдәни адаптациядә һәм интеграциядә ярдәм күрсәтү буенча чаралар курсы үткәрү	«Мәдәният бүлеге» МКУ, миграция хезмәте	2021-2025 еллар		-	-	-	-	-
3.3.	Мигрантлар белән милли-мәдәни берләшмәләр вәкилләре белән очрашулар, түгәрәк өстәлләр үткәрү.	Милли - мәдәни берләшмәләр	2021-2025 еллар	Район бюджеты	-	-	3.0	3.0	3.0
3.4	Тигез хокуклар гарантиясе: РФ, ТР Конституциясе көннәренә танып белү чаралары	«Мәдәният бүлеге» МКУ, «Мәгариф идарәсе» МКУ	2021-2025 еллар		-	-	-	-	-
4. Республика һәм районнан читтә татар халкының милли тиндәшлеген саклап калу һәм үстерү өчен шартлар тудыруда ярдәм күрсәтү									
4.1	ТР ММ графигы буенча төбәк татар милли-мәдәни автономияләренә «Сабантуй» бәйрәмен үткәрүдә ярдәм күрсәтү	Яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге, «Мәдәният бүлеге» МКУ	2021-2025 еллар	Татарстан Республикасы бюджеты	(киле шү буенча)	(киле шү буенча)	(киле шү буенча)	(килеш ү буенча)	(киле шү буенча)
5. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районында татар, рус һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру									

5.1	- Халыкара туган тел көненә багышланган тематик чаралар. - Славян язуы һәм мәдәнияте көненә карата тематик чаралар - Татар теле көненә багышланган тематик чаралар. - Рус теле көненә багышланган тематик чаралар.	«Мәдәният бүлеге» МКУ, «Мәгариф идарәсе» МКУ	2021-2025 еллар	Район бюджеты	6.0	6.0	6.0	6.0	6.0
6. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районында дәүләт милли сәясәттен гамәлгә ашыруны фәнни-белем бирү һәм мәгълүмати тәэмин итү									
6.1	Китапханәләр фондларын татар һәм рус телләрендәге Россия халыклары эсәрләре белән туплау	«Мәдәният бүлеге» МКУ	2021-2025 еллар	Район бюджеты	7.0	7.0	7.0	7.0	7.0
6.2	Милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләрне камилләштерүгә юнәлдерелгән төрле халыкларның мәдәнияте, традицияләре белән таныштыручы әдәби чаралар	«Мәдәният бүлеге» МКУ, «Мәгариф идарәсе» МКУ	2021-2025 еллар	Район бюджеты	-	-	-	-	-
7. Программа куйган бурычларны үтәү кысаларында республика, бөтенроссия, халыкара конкурсларда һәм фестивальләрдә катнашу									
7.1	«Безнең йорт - Татарстан» республика этномәдәни фестивалендә катнашу	«Мәгариф идарәсе» МКУ, «Мәдәният бүлеге» МКУ	2021-2025 еллар	Район бюджеты	5.0	5.0	6.0	6.0	6.0
7.2	Мари мәдәниятенә «Семьк» республика бәйрәмендә катнашу	«Мәдәният бүлеге» МКУ	2021-2025 еллар	Район бюджеты	5.0	6.0	6.0	6.0	6.0
7.3	«Питрау» керәшен мәдәнияте республика бәйрәмендә катнашу	«Мәдәният бүлеге» МКУ	2021-2025 еллар	Район бюджеты	5.0	5.0	6.0	6.0	6.0
7.4	«Каравон» республика фестивалендә катнашу	«Мәдәният бүлеге» МКУ	2021-2025 еллар	Район бюджеты	5.0	6.0	6.0	6.0	6.0